

Materiaal, tips en werkplekken

- Misschien zijn er scholen die voor de gelegenheid een druklokaal willen inrichten?
- Er moet in ieder geval gewerkt worden in een ruimte waar ook een wastafel aanwezig is.
- Het is aan te bevelen een ruime droogvoorziening in te richten: een papier-droogrek of waslijn – zorg ook voor voldoende wasknijpers.
- Snijd papier alvast in de gewenste maten en leg het klaar
- Het is handig de leerlingen bij het afdrukken in duo's of groepjes te laten opereren: schone en vuile handen: papierleggers-en opruimers, rollers en drukkers. De meeste scholen hebben te weinig rollers om iedereen individueel te kunnen laten werken.

Vlakdruk: monotype / monoprint

Een monotype is transfertechniek; een druktechniek waarbij slechts één afdruk gemaakt kan worden. Het is de afdruk van een tekening of schildering op een niet-absorberende ondergrond. Vroeger was zo'n ondergrond een koperplaat, nu wordt vaak glas, perspex of andere acrylaat gebruikt.

We onderscheiden twee werkwijzen:

Monotype: je werkt op de drukplaat (inrollen, wegkrassen, poetsen, sjablonen) en daarvan maak je een afdruk

Monoprint: Je rolt de plaat in en legt daarop een vel. Je werkt op de achterkant van het vel papier en maakt dus "blind" een voorstelling.

Met groepen 3 en 4 werken we uitsluitend in de monotype techniek en maken we eventueel gebruik van losse sjablonen.

Met groepen 5 en 6 werken we met de monoprint, maar maken in tweede instantie ook gebruik van de werkwijze die bij de monotype wordt gebruikt.

Groep 3 en 4: monotype

Op een plaat wordt met inkt of verf een afbeelding gemaakt. Terwijl de inkt nog nat is, wordt deze afgedrukt op het papier. Je kunt krassen en wegpoetsen in de inktlaag, maar je kunt ook gedeeltes afdekken door er sjablonen op te leggen (uitgeknipte vormen of gevonden silhouetten en structuren).

Hier een voorbeeld van het gebruik van sjablonen – geknipt uit dun papier.

We knippen sjablonen en gebruiken bladeren. Na het afdrukken gebruiken we de bladeren en sjablonen op een gezamenlijk werk en maken we een tweede afdruk van de plaat (geest-afdruk).

Voor de ondergrond gebruiken we Styreenplaat of Rhenalonplaten. Ze worden veel gebruikt in modelbouw.

Begrippen

Drukplaat, afdruk, spiegelbeeld, drukvorm, sjabloon

Lesvorm

Het herbariumboek is de inspiratie. Iedereen werkt aan een compositie van bladvormen. Later kunnen er insecten, rupsen, vlinders en vogels bijkomen.

Het gezamenlijke klassenwerk is een oerwoud: alle bladeren worden over elkaar heen gedrukt. Eventueel kunnen de losse drukken tot een boek worden gebonden – expo in de bibliotheek.

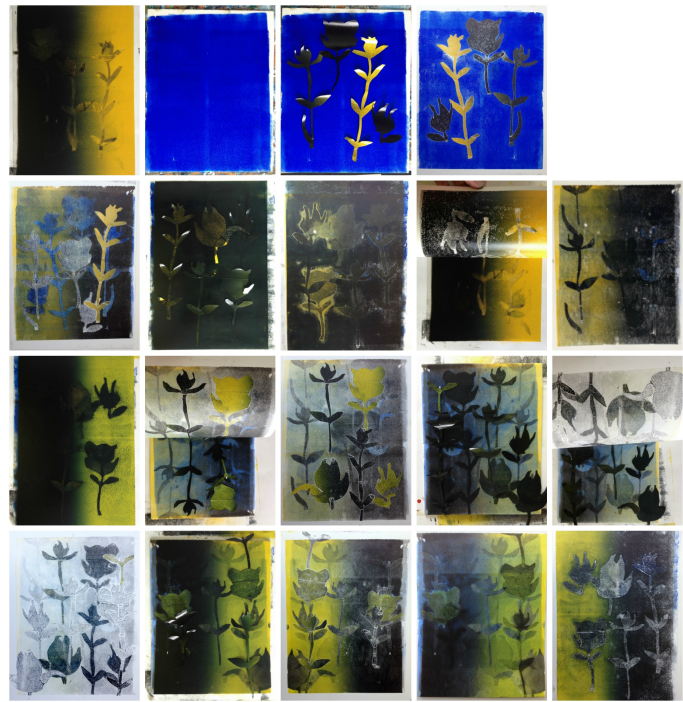
Week 1 (alleen docent): introductie en verzamelen / maken van sjablonen

De leerkracht introduceert de techniek en stelt de kaders van het werkgebied.

Als er gekozen is om met een bepaald thema te werken, is het handig als de leerkracht dat speelveld beschrijft. De Fontein gaan bijvoorbeeld gaan werken met het thema "alles wat je in het zwembad kunt tegenkomen". Dat kan in woord en in beeld.

De leerlingen gaan op zoek naar mogelijke elementen die terecht komen in de voorstellingen: vormen en structuren.

Ook handig is alvast de groepen in te delen waarin de kinderen gaan werken. Met het drukken kan niet iedereen tegelijkertijd gebruik maken van de materialen en gereedschappen. Binnen elke groep zijn ook "schone en vuile handen" aangewezen.

Week 2 (docent en kunstenaar in de klas): drukken in groepjes – elkaar helpen

De kunstenaar doet een kleine demonstratie en wordt geholpen door een aantal kinderen.

Het elkaar helpen met de uitvoering, levert op dat ze woorden leren geven aan het beeld en het proces: “Wat is er gebeurd?”

De helft van de kinderen zal resultaat hebben – de andere helft werkt in de tussenweek aan zijn drukken (met de leerkracht – zonder de kunstenaar).

Week 3 (alleen docent)

De kinderen gaan opnieuw in dezelfde groepen aan het werk en de tweede helft van de kinderen drukt.

Neem in de aanloop ook een moment om het werkproces te bespreken en ze te wijzen op gedeelde verantwoordelijkheid.

Door naar de werkstukken te kijken en de vraag te stellen “Wat is er gebeurd / hoe is het gemaakt?” komen de kinderen op nieuwe ideeën en werkwijzen.

Week 4 (docent en kunstenaar in de klas): evalueren, selecteren en opnieuw afdrucken over “foute drukken”

Met de kunstenaar wordt eerst gekeken naar de resultaten. Elk kind kiest een of twee drukken uit. De rest wordt gebruikt om over heen te drukken. Dat kan het kind zelf zijn of zelfs een heel andere groepje.

Een tweede mogelijkheid is om van de “mislukte drukken” een collage te maken – als gezamenlijk werk. Dat kan een panorama-achtig vorm krijgen of misschien zelfs een boekvorm.

Eindpresentatie

Ieder kind presenteert zijn best gelukke druk. Wanneer is iets gelukt? Als er uit kwam wat je bedacht had of als je verrast bent door het resultaat?

Een gezamenlijk werk levert ook weer nieuwe inzichten.

De Fontein wil graag een eindpresentatie waarin elke groep zijn eigen boek heeft samengesteld. Dat vergt planning en inspanning van de leerkracht. Maken de leerlingen een druk op voorbereide vellen of worden de resultaten in een boek geplakt.

Drukt iedereen op 1 vel, waaruit later een boek wordt samengesteld of drukt elk kind in een vouwvel?

Je hebt nodig:

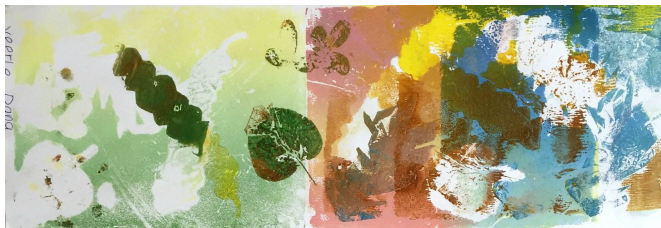
- Styreenplaat, rhenalonplaten of perspex: 1 plaat per leerling of duo
- drukverf (waterbasis)
- rollers om in te inkten
- glasplaat of perspex of sheet (om de verf uit te rollen)
- bladeren, takjes, kruiden (organisch materiaal met een mooie structuur en contour)
- scharen, potloden en kopieerpapier voor het maken van sjablonen
- drukpapier
- een groot vel, waar de kinderen hun restmateriaal op gaan drukken of vouwbladen wat boekkaternen worden

Leerdoelen

- kennismaking met druktechniek
 - motorische ontwikkeling: inrollen en drukken
 - kleurmenging op de uitrolplaat, kleurcombinaties in de druk
- systematisch werken - plannen
- samenwerken / rolverdeling

Resultaten

Op de meeste scholen hebben we met organisch materiaal gedrukt. Gekoppeld aan een herfstthema of aan biologie (seizoenen) en kleurenleer (kleurmenging, koppeling kleur aan seizoen).

De Fontein: van links (lente) via midden (zomer) naar rechts (herfst)

Durperhonk: herfststudie

De Vliekotte: van links (lente) via midden (zomer) naar rechts (herfst) combinatie van echte bladeren en geknipte sjablonen.

Lubertischool: studies met herfstbladeren

Op andere scholen - in andere groepen - is er juist met sjablonen gewerkt. Knippen en snijden blijken motorische vaardigheden die niet altijd even goed zijn ontwikkeld. Op de scholen waar we met geknipte sjablonen hebben gewerkt, was die ontwikkeling goed.

Bruinvis: geknipte zeedieren en sjablonen van vissen

De Fontein: zelfgemaakte foamstempels en sjablonen uit papier

In eerste instantie was er veel ruimte voor experiment. Ook het samenwerken vergde aandacht.

In tweede instantie werd er gewerkt aan een vel waarop meerdere keren werd gedrukt: een herbariumboek vertelt de ontwikkeling van de seizoenen.